

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE  
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 9 listopada 2017 r.  
**w sprawie nadania nazwy ulicy**

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z Zygmunta Modzelewskiego na Jacka Kaczmarskiego.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

**Uzasadnienie**

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Zygmunta Modzelewskiego. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do

organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Zygmunta Modzelewskiego wypełnia normę art. 1 ustawy.

Zygmunt Modzelewski (1900–1954) był ekonomistą, działaczem stalinowskim, aktywistą i funkcjonariuszem partyjnym i państwowym PRL, m.in. komunistycznym ministrem spraw zagranicznych w okresie budowy systemu dominacji sowieckiej w Europie Środkowej. W 1917 r. wstąpił do rewolucyjnej Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy, a w 1918 r. do Komunistycznej Partii Robotniczej Polski. Ze sfalszowanym paszportem wyjechał w 1923 r. do Francji. Tam w latach 1923–1937 był działaczem Francuskiej Partii Komunistycznej (a w latach 1924–1925 nawet członkiem Komitetu Centralnego FPK). W okresie dokonywanych przez Stalina czystek wyjechał do ZSRS. W ramach wewnętrznych porachunków w stalinowskiej partii w latach 1937–1939 był więziony w ZSRS. Mimo tych doświadczeń pozostał zdyscyplinowanym komunistą i deklarował gotowość postępowania zgodnie z wytycznymi sowieckiej partii. W 1943 r. był współzałożycielem Związku Patriotów Polskich – w tym okresie jednego z ważniejszych narzędzi realizacji polityki Stalina wobec Polski. Został także członkiem Centralnego Biura Komunistów Polskich. W 1944 r. wraz z innymi działaczami formalnie został członkiem Komitetu Centralnego PPR. Budował podstawy systemu totalitarnego w Polsce. W 1944 r. został pierwszym dyrektorem agencji „Polpress”. Przydzielono mu mandat do powołanej przez PPR fasadowej Krajowej Rady Narodowej. W 1945 r. był ambasadorem komunistycznego „rządu” w Moskwie, a od czerwca 1945 r. do lutego 1947 r. – podsekretarzem stanu w zdominowanym w pełni przez PPR Ministerstwie Spraw Zagranicznych tzw. Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej. W ramach sfalszowanych przez komunistów wyborów w lutym 1947 r. przydzielono mu mandat „poselski” z ramienia PPR. W ramach nowego rządu objął tekę ministra spraw zagranicznych (1947–1951). W latach 1951–1954 był rektorem Instytutu Nauk Społecznych przy KC PZPR. W latach szczytowego stalinizmu i powszechnego terroru był także członkiem Rady Państwa PRL. W kolejnych „wyborach” do sejmu w 1952 r. przydzielono mu mandat „poselski” – tym razem PZPR, której nieprzerwanie był członkiem. Nieprzerwanie był też członkiem najwyższych gremiów partii komunistycznej – Komitetu Centralnego. Przez Bolesława Bierutę odznaczony najwyższymi odznaczeniami – w tym Orderem Budowniczych Polski Ludowej. Zmarł w 1954 r.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy Zygmunta Modzelewskiego na ulicę Jacka Kaczmarskiego.

Jacek Kaczmarski żył w latach 1957 – 2004. Był poetą, kompozytorem, autorem tekstów piosenek. Został zapamiętany głównie dzięki piosenkom o tematyce historycznej. Postać powszechnie kojarzona z etosem pierwszej Solidarności oraz stanem wojennym – okresem, kiedy jego liryka, rozpowszechniana w nieoficjalnych wydawnictwach, identyfikowana była jako głos antykomunistycznej opozycji.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

*Zdzisław Sipiera*

